

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI TERMIZ IQTISODIYOT VA SERVIS
UNIVERSITETI**

D I N S H U N O S L I K

FANI BO‘YICHA

SILLABUS

(kunduzgi bo‘lim uchun)

Bilim sohasi	Biznes, boshqaruv va huquq	400 000
Ta’lim sohasi	Biznes va boshqaruv	410 000
Ta’lim yo‘nalishi	Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar	60411900
Bilim sohasi	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari	600 000
Ta’lim sohasi	Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari	610 000
Ta’lim yo‘nalishi	Axborot tizimlari va texnologiyalari (tarmoqlar va sohalar bo‘yicha)	60610200
Bilim sohasi	Xizmatlar	1000000
Ta’lim sohasi	Xizmat ko‘rsatish sohasi	1010000
Ta’lim yo‘nalishi	Turizm (faoliyat yo‘nalishlari bo‘yicha)	61010400
Bilim sohasi	Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot	300000
Ta’lim sohasi	Ijtimoiy va xulq atvorga mansub fanlar	310000
Ta’lim yo‘nalishi	Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)	60310100
Bilim sohasi	San'at va gumanitar fanlar	
Ta’lim sohasi	Tillar	
Ta’lim yo‘nalishi	Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili, ingliz tili)	60230100

Termiz-2023

Modul/ FAN SILLABUSI

Pedagogika va ijtimoiy-gumanitar fanlar fakulteti, Iqtisodiyot va axborot texnologiyalari fakulteti, Tibbiyot fakulteti

60411900-Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar, 60610200-Axborot tizimlari va texnologiyalari (tarmoqlar va sohalar bo'yicha), 61010400-Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha), 60310100-Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha), 60230100-Filologiya va tillarni o'qitish (o'zbek tili, ingliz tili) ta'lim yo'nalishlari

Fan nomi:	Dinshunoslik
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DINB204, DIN1104
Yil:	2023/2024
Semestr:	1/2
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar	120
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	-
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	30
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori	4
Baholash shakli	Kredit baholash tizimi

Fan tili	O‘zbek
-----------------	--------

Fan maqsadi(FM)

FM1	Fanni o‘qitishdan maqsad - talaba-yoshlar tafakkurida dinning mazmun- mohiyati, dunyoning diniy manzarasi, diniy va falsafiy qarashlarning o‘zaro bog‘liqligi, globallasuv va diniy jaryonlari hamda zamonaviy diniy harakatlar, diniy aqidaparastlik, ekstremizm va terrorizmning davlat va jamiyat xavfsizligaga salbiy ta‘sirini bilish va unga qarshi kurashishda nazariy bilimlar va amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishdan iborat.
------------	--

Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar

1.	“Vijdon erkinligi va diniy tashkilotlar to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi qonuni. 2021-yil 5-iyul;
2.	“Eksterimizmga qarshi kurash to‘g‘risida” O‘zbekiston Respublikasi qonuni. 2018-yil 28-iyun;
3.	O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. 2023-yil 30-aprel. (4, 35, 71, 75, 76 moddalar)

Fanning vazifalari

FV2	<p>Diniy ta‘limotlarning tarixi va rivojlanish bosqishlarini o‘rganish, dinning asl mazmuni bilan uning soxta talqinlarini farqlash malakasini shakllantirish;</p> <p>-ekstremizm va terrorizmning paydo bo‘lish sabablarini aniqlash, va uning oqibatlarini ijtimoiy-falsafiy jihatdan tahlil qilish;</p> <p>-diniy va dunyoviy jarayonlarga nisbatan mantiqiy va tanqidiy fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirish,</p> <p>-diniy aqidaparastlikning profilaktikasi va unga qarshi kurashda egallangan nazariy bilimlarni amaliy hayotda qollash,</p> <p>-talabaning mustaqil ta‘lim olishda egallangan bilimlardan foydalanish ko‘nikmalarini shakllantirishdan iborat.</p>
------------	--

Ta'lim natijalari (TN)

	Bilim va ko'nikmalar jihatidan:
TN1	<p>dinning mohiyati, jamiyat va shaxs hayotidagi o'rni, dunyoviy va diniy bilimlarning mutanosibligi, din va fanning o'zaro aloqasi, diniy ta'lim va dunyoviy ta'limning maqsadlari haqida <i>tasavvurga ega bo'ladi.</i></p>
TN2	<p>dinshunoslik fanini o'rganish orqali turli dinlarning mohiyati, ularning urf- odatlari va e'tiqodlari orasidagi farq va umumiylik, diniy va dunyoviy bilimlarning insonlarning bag'rikengligi va o'zaro hurmatini tarbiyalashdagi roli, jahon dinlari, e'tiqodlari va urf odatlari an'analari, diniy-axloqiy g'oyalarning tahlili; dinshunoslikning asosiy tushunchalari, funksiyalari, buddaviylik dini va uning g'yalari; xristianlik dini tarixi va asosiy g'oyalar, katolik pravoslav dinining asosiy g'oyalari va yillardagi farqlar, protestantizm dinidagi plyuralizm, islom ta'limotiga oid qarashlar: sunniylik, shialik va xorijiylar, ularning yo'nalishi va mohiyati; kalom ilmiga oid g'oyalar va mu'taziliylar maktabi munosabatlari; diniy fundamentalizm, ekstremizm, fanatizmni vujudga keltirgan manbalar va omillarni <i>bilishi va ulardan foydalana oladi.</i></p>
TN3	<p>diniy e'tiqodning mohiyatini maxalliy urf-odat, an'analarni tushunish, turli dinga ishonuvchilar va ishonmaydiganlar bilan umumiy murosa qilish, ular bilan mulokot qilish madaniyati; din nomi bilan sun'iy boglangan ma'naviy tahdidlar, axborot xurujlariga karshi kurashish <i>ko'nikmalariga ega bo'ladi.</i></p>

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	Din ijtimoiy madaniyat hodisa sifatidagi ahamiyati.
M2	Milliy dinlar
M3	Zardushtiylik dini
M4	Buddaviylik dini
M5	Xristianlik dini
M6	Islom dini
M7	Islom dinining aqidaviy yo'nalishlari va maktablari
M8	Markaziy Osiyo tarixida Xanafiya mazxabining o' rni
M9	O'zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy tashkilotlar
M10	Zamonaviy diniy harakatlar va sektalar
M11	Kiber makonda diniy e'tiqod targ'ibotining ijtimoiy xavfi
M12	Missionerlik va prozelitizmning siyosiy-ijtimoiy xavfi
M13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizmning tarixi va yo'nalishlari
M14	Dunyo hamjamiyatining ekstremizm va terrorizmga qarshi kurash tajribasi
M15	Dunyoviy bilimlar va diniy e'tiqod birligiga erishishning Ahamiyati

Mashg'ulotlar shakli: seminar(S)

S1	Dinshunoslik fanining predmeti va funksiyalari
S2	Dinshunoslik metodologiyasi va dinlarning tasnifi
S3	Din psixologiyasi ijtimoiy ahamiyati
S4	Milliy dinlarning ijtimoiy taraqqiyot va shaxs e'tiqodini ta'minlashdagi roli
S5	Buddaviylik va xristianlik dinning jamiyat taraqqiyotiga ta'siri
S6	Islom tafakkuri va madaniyatining shakllanish bosqichlari.

S7	Qur'on, hadis, fiqh, aqida ilmlarining shakllanish tarixi
S8	Islom huquqi va manbalari
S9	Tasavvuf va hozirgi zamon
S10	Islom inson ma'naviy madaniyatini tarbiyalash omillari haqida
S11	O'zbekistonda diniy tashkilotlar va konfessiyalar faoliyati dinamikasi
S12	Missionerlik va prozelitizmning diniy etiqodni tanlashga salbiy ta'siri.
S13	Diniy fundamentalizm, radikalizm va terrorizm xavfsizlikka tahdid
S14	Xalqaro tashkilotlarning terrorizmga qarshi kurashining ahamiyati
S15	Diniy plyuralizm, diniy tolerantlik, bag'rikenglikning jamiyat hayotidagi o'rni.

Mustaqil ta'lim (MT)

1.	15 ta seminar mavzu mashgulotlarining har bir reja savollariga yozma(konspekt) javob tayorlab kelish va muhokamada ishtirok etish.	30
2.	Din, dinshunoslik, din falsafasi, teologiya, teosofiya, xudojo'ylik, diniy e'tiqod, aqida, ilohiyot tushunchalarining mohiyati. Dinshunoslikning fan sifatida shakllanishi, predmeti, funksiyalari, kategoriyalari. O'zbekiston davlat siyosatida radikal oqimlarga qarshi kurashning yo'nalishlari. O'zbekistonning terrorizmga qarshi kurash tajribasi.O'zbekiston yoshlarining diniy manbalardagi axloqiy tarbiyaga oid g'oyalarni o'rganishning ahamiyati haqida esse tayorlash.	4
3.	Dinlarni tadqiq etish metodologiyasi: tipologik, qiyosiy, tarkibiyfunktional, genetik tahlil. Qiyosiy dinshunosliklikning metodlari. Yahudiylik ta'limoti, an'ana va marosimlari. (O'quv taqdimoti)	4

	tayorlash).	
4.	Konfutsiylik ta'limotida ijtimoiy-axloqiy masalalar.Zardushtiylikning teologik tizimi va diniy marosimlari.Zardushtiylikda tabiatning ulug'lanishi. Zardushtiylikning diniy iyerarxiyasi. (Lug'at tuzish).	4
5.	Buddaviylik dinining paydo bo'lish tarixi, asosiy ta'limotlari, oqimlari va manbalari.O'zbekistonda buddaviylik dinining tarixiy ildizlari (Qaratepa, Fayoztepa, Dalvarzintepa) va hozirgi zamon. Xristianlikning paydo bo'lishi, aqidalari, asosiy yo'nalishlari, ta'limotlari va manbalari. Islom dinining paydo bo'lishidagi ijtimoiy-siyosiy va madaniy sharoitlar. (Tezis tayorlash, maksimal 5 ball)	6
6.	Roshid xalifalar hukumronligi davridagi islohotlarning mohiyati.Ummaviylar va abbosiylar hukumronligi davrida dinga munosabat.Movarounnahrda islom dinining tarqalishi va madrasa ta'limi shakllanishining ijtimoiy madaniy hayotga ta'siri. Kiber makon, kiber terrorizm, kiber zo'ravonlik (cyberbullying) tushunchalarining mohiyati.Ijtimoiy tarmoqlarda diniy axborot ist'emoli madaniyatini tarbiyalashning zarurati. (Esse yozish, maksimal 4 ball)	4
7.	Esxatologiyaning mohiyati: qiyomat va oxirat dunyosi.Islom oqimlari va yo'nalishlarining paydo bo'lishi sabablari, e'tiqodidagi bo'linishlarning sabablari va oqibatlari.Hanafiy mazhabi rivojida Markaziy Osiyo faqihlarining roli va hissasi.Tasavvuf tushunchasi va uning mohiyati. Tasavvufning kelib chiqishi, mazmuni va rivoji. (Lug'at tuzish, maksimal 5 ball).	4

8.	<p>Konfessiya tushunchasining mohiyati va O‘zbekistonda faoliyat yurituvchi diniy konfessiyalarning tasnifi. Diniy tashkilotlarning zamonaviy dunyoviy me‘yorlarga moslashuvining ahamiyati. Vijdon va e‘tiqod erkinligining ta‘rifi.</p> <p>Islom va boshqa diniy aqidalar sinkretlashuvi natijasida shakllangan diniy ta‘limotlar tarixi. Missionerlik targ‘botida uslub va vositalarning zamonaviylashuvi: kiber makonda mafkuraviy tahdidlar. O‘zbekistonda faoliyati kuzatilgan missionerlik harakatlari va ular faoliyatining oqibatlari.</p> <p>Diniy aqidaparastlik (fanatizm), ekstremizm paydo bo‘lishining ijtimoiy-tarixiy zaminlari va rivojlanishi. (Esse yozish, maksimal 4 ball)</p>	4
----	---	---

Asosiy adabiyotlar

1.	Muratov D., Alimova M., Karimov J. Dinshunoslik, darslik.-Toshkent, «Navro‘z» nashriyoti, 2019. - 264 b.
2.	Raximdjanov D., Ernazarov O. Dinshunoslikka kirish. O‘quv qo‘llanma.-T.: «O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» nashriyoti, 2018. - 304 b.
3.	Isoqjonov R. Qiyosiy dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. - T.: OOO «Complex print», 2020. - 198 b.
4.	Kamilov D. Dinshunoslik. O‘quv qo‘llanma. - T.: Lesson Press, 2021. -128 b.
5.	Shermuxamedova N.A. Diniy fanatizm fenomeni//Inson falsafasi.-T.: Noshir, 2016. B.314-499.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1	Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. T. 1. - Toshkent: O‘zbekiston.. 2017.
2	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. - Toshkent: O‘zbekiston. 2017.

3	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: O‘zbekiston. 2017.
4	Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. Toshkent: O‘zbekiston, 2019.
5	Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug‘ xalqning ishi ham ulug‘, hayoti yorug‘ va kelajagi farovon. Toshkent: O‘zbekiston, 2019.
6	K.S.Guttenplan. J.Hornsby. C. Janavay. Reading philosophy. Blackwell Publishers Ltd. UK. 2003. R – 341.
7	A.Azami. Vvedenie v xadisovedenie. Kazan: 2011
8	A.Fitrat. Tanlangan asarlar –Toshkent: Ma’naviyat, 2010 -301 b.
9	Abu Xomid G‘azzoliy Kimei saodat//Ikki dune saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
10	Rumiy J. Masnaviy. 40 rivoyatga sharx. -Toshkent: Navruz, 2019
11	Abu Xomid G‘azzoliy Kimei saodat//Ikki dune saodatiga eltuvchi bilim. - Samarkand: Imom Buxoriy xalkaro markazi, 2019
12	Islomov Z., Haydarov I. Xristianlik: ibodatxona, ibodat va marosimlari. – Toshkent: Qaqnus nashriyoti, 2020.
13	G‘oyibnazarov Sh. Islom terrorizmga qarshi. – Toshkent: “O‘zbekiston” NMIU, 2021.
14	David L. McMahan. The Making of Buddhist Modernism. – Oxfordshire: “Oxford University Press”, 2008.
15	Todd M. Johnson. Religious Adherents of the World by Continent and Region // Religions of the World: A Comprehensive Encyclopedia of Beliefs and Practices / J. Gordon Melton, Martin Baumann. – Oxford, England: “ABC CLIO”, 2010.
	Axborot manbalari
	www.ziyonet.uz .
	www.edu.uz .
	www.google.uz .
	www.gov.uz .

Talabanning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to‘liq yoritib olish;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo‘l qo‘ymas;
- fan bo‘yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo‘lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etib olish;
- berilgan savollarga aniq va lo‘nda javob berib olish;
- konspektga puxta tayyorlangan bo‘lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to‘liq va aniq bajargan bo‘lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa meyoriy-huquqiy xujjatlarni o‘zlashtirgan bo‘lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo‘yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo‘lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharxlay bilsa;

b) 4 baho olish uchun talabalarning bilim darajasi quyidagilarga javob

berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmuni tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo‘l qo‘ymas;
- fanning mazmuni amaliy ahamiyatini tushungan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o‘quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo‘yicha berilgan savollarga to‘g‘ri javob berib olish;
- fan bo‘yicha mustaqil topshiriqlarni to‘liq bajargan bo‘lsa;
- fan bo‘yicha konspektini puxta shakllantirgan bo‘lsa;
- fanga tegishli qonunlar va me‘yoriy xujjatlarni o‘zlashtirgan bo‘lsa;

v) 3 baho olish uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo‘lish;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo‘l qo‘yilsa;
- bayon qilish ravon bo‘lmasa;
- fan bo‘yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo‘yicha matn puxta shakllantirilmagan bo‘lsa.

g) quyidagi hollarda talabanning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baho bilan baholanishi mumkin:

- fan bo‘yicha mashg‘ulotlarga tayyorgarlik ko‘rilmagan bo‘lsa;

- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavverga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	U.Xudoyberdiyev- Termiz iqtisodiyot va servis universiteti "Ijtimoiy gumanitar fanlar" kafedrasida katta o'qituvchisi, tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). K.Toshov – Termiz iqtisodiyot va servis universiteti "Ijtimoiy gumanitar fanlar" kafedrasida dotseni v.b., tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).
E-mail:	kamoliddintoshov81@gmail.com
Telefon raqami:	+998 997474751
Tashkilot:	Termiz iqtisodiyot va servis universiteti "Ijtimoiy gumanitar fanlar" kafedrasida
Taqrizchilar:	U.O'.Mustafoev – Termiz davlat universiteti "Falsafa" kafedrasida dotsenti v.b., falsafa fanlar nomzodi. H.M.Rasulov – Termiz davlat Pedagogika instituti "Falsafa va ma'naviyat" kafedrasida mudiri, siyosiy fanlar nomzodi, dotsent.

Mazkur sillabus universitet Kengashining 2023-yil 30-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur sillabus Pedagogika va ijtimoiy-gumanitar fanlar fakultetining 2023-yil 28-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

Mazkur sillabus "Ijtimoiy-gumanitar fanlar" kafedrasining 2023-yil 28-avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

